

Asia C-324/23 [Myszak]¹**Ennakkoratkaisupyyntöstä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukaisesti laadittu tiivistelmä****Jättämispäivä:**

25.5.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:Sąd Okręgowy w Warszawie (Varsovan alueellinen tuomioistuin,
Puola)**Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

26.10.2022

Kantajat:

OF

EI

RI

Vastaaja:

Getin Noble Bank S.A.

Pääasian kohde

Kantajat, jotka ovat kuluttajia, tekivät vastaajana olevan pankin kanssa Sveitsin frangin kurssiin (CHF) indeksoidun kiinnelainasopimuksen, eivätkä he toistaiseksi ole maksaneet kaikkia sovittuja lyhennyseriä. Kantajat vaativat toteamaan, että kyseinen sopimus sisältää kohtuuttomia ehtoja ja että se todetaan pätemättömäksi, sekä määräämään, että pankki palauttaa maksetut lyhennyserät.

Vastaajana oleva pankki on julistettu pakollisen rakenneuudistuksen kohteeksi, minkä vuoksi kantajat tekivät hakemuksen turvaamistoimesta, joka koskisi sellaisten uusien lyhennyserien maksujen keskeyttämistä, joita ei enää voitaisi

¹ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

saada takaisin rakenneuudistuksen ja vastaajana olevan pankin odotetun maksukyvyttömyyden vuoksi.

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde ja oikeudellinen perusta

Sellaisten kansallisen oikeuden säännösten yhdenmukaisuus neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/59/EU 70 artiklan 1 ja 4 kohdan kanssa, joiden mukaan pankin osalta, joka on julistettu pakollisen rakenneuudistuksen kohteeksi, ei ole mahdollista hyväksyä kuluttajan turvaamistoimihakemusta (kannevaatimuksen turvaaminen), jossa on kyse sellaiseen luottosopimukseen perustuvien lyhennyserien maksamista koskevan velvollisuuden keskeyttämisestä menettelyn keston ajaksi, jonka tuomioistuimien todennäköisesti toteaa pätemättömäksi siksi, että siitä on poistettu kohtuuttomat sopimusehdot, ainoastaan siksi, että kyseinen pankki on pakollisen rakenneuudistuksen kohteena.

Ennakkoratkaisukysymys/Ennakkoratkaisukysymykset

Onko kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa tehokkuus- ja suhteellisuusperiaatteen valossa sekä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisintarkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta 15.5.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/59/EU 34 artiklan 1 kohdan b ja g alakohtaa sekä 70 artiklan 1 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansallisen oikeuden säännöksille, joiden mukaan sellaisen pankin osalta, jossa on käynnistetty pakollinen rakenneuudistus, ei ole sallittua hyväksyä kuluttajan turvaamistoimihakemusta (kannevaatimuksen turvaaminen), jossa on kyse sellaiseen luottosopimukseen perustuvien lyhennys- ja korkoerien maksamista koskevan velvollisuuden keskeyttämisestä menettelyn keston ajaksi, jonka tuomioistuimien todennäköisesti toteaa pätemättömäksi siksi, että siitä on poistettu kohtuuttomat sopimusehdot, ainoastaan siksi, että kyseinen pankki on pakollisen rakenneuudistuksen kohteena?

Viitattut unionin oikeuden säännökset ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus: 169 artiklan 1 kohta.

Euroopan unionin perusoikeuskirja: 38 artikla.

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY: johdanto-osan neljäs, 21 ja 24 perustelukappale sekä 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta.

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta 15.5.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/59/EU: johdanto-osan 50 ja 130 perustelukappale sekä 34 ja 70 artikla.

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY: johdanto-osan neljäs, 21 ja 24 perustelukappale sekä 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta.

Unionin tuomioistuimen tuomiot:

tuomio 21.12.2016, Francisco Gutierrez Naranjo, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980;

tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito SA, C-618/10, EU:C:2012:349;

tuomio 19.6.1990, Factortame, C-213/89, EU:C:1990:257;

tuomio 11.1.2001, Siples, C-226/99, EU:C:2001:14;

tuomio 13.3.2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163;

tuomio 10.9.2017, Kušionova, C-34/13, EU:C:2014:2189;

tuomio 14.3.2013, C-415/11, EU:C:2013:164, Aziz;

tuomio 26.6.2019, Kuhar, C-407/18, EU:C:1990:257;

tuomio 5.5.2022, Banco Santander SA/J.A.C., C-410/20, EU:C:2022:351;

määräys 26.10.2016, Fernández Oliva ym, C-568/14-C-570/14, EU:C:2016:828 ja

julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus 19.11.2020, Banco de Portugal, Fondo de Resolución, Novo Banco SA/VR, C 504/19, EU:C:2020:943.

Kansallisen oikeuden säännökset, joihin asiassa viitataan

3.4.1964 annetun siviililain (Kodeks cywilny; jäljempänä siviililaki) 385¹ §:

1 mom. *Kuluttajan kanssa tehdyn sopimuksen ehdot, joista ei ole sovittu erikseen, eivät sido häntä, jos ne vaikuttavat hänen oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa hyvien*

tapojen vastaisesti vahingoittaen räikeästi hänen etujaan (kohtuuttomat sopimusehdot). Tämä ei koske osapuolten olennaisia suorituksia määrittäviä ehtoja, mukaan lukien hintaa tai korvausta koskevat ehdot, jos ne on vahvistettu yksiselitteisesti.

2 mom. Jos sopimusehto ei 1 momentin mukaan sido kuluttajaa, sopimus sitoo sopimuspuolia muilta osin.

3 mom. Sopimusehto, jota ei ole erikseen neuvoteltu, on sellainen ehto, jonka sisältöön kuluttajalla ei ole ollut todellista vaikutusta. Tämä koskee erityisesti sopimusehtoja, jotka on otettu sopimuspuolen kuluttajalle ehdottamasta vakiosopimuksesta.

4 mom. Todistustaakka siitä, että ehdosta on sovittu erikseen, on sillä, joka vetoaa tähän seikkaan.

Siviililain 405 §:

Jokaisella, joka on toisen kustannuksella saanut ilman oikeudellista perustaa varallisuusedun, on velvollisuus palauttaa etu sellaisenaan, ja jollei se ole mahdollista, palauttaa sen arvo.

Siviililain 410 §

1 mom. Edeltävien pykälien säännöksiä sovelletaan erityisesti perusteettomaan suoritukseen.

2 mom. Suoritus on perusteeton, jos sen täyttäjä ei ylipäänsä ollut suoritusvelvollinen tai ei ollut maksuvelvollinen suorituksen kohteena olleeseen henkilöön nähden; jos suorituksella ei enää ole perustaa tai suorituksen tavoitetta ei saavutettu taikka jos suoritukseen velvoittava oikeustoimi oli pätemätön eikä siitä tule pätevää suorituksen toteuttamisen jälkeen.

17.11.1964 annetun siviiliprosessilain (kodeks postępowania cywilnego; jäljempänä siviiliprosessilaki) 189 §.

Siviiliprosessilain 730¹ §:

1 mom. Turvaamistoimen määräämistä voi vaatia kuka tahansa menettelyn asianosainen tai menettelyssä osallisena oleva, jos hän saattaa todennäköiseksi vaatimuksen ja turvaamistoimen määräämistä koskevan oikeudellisen intressin.

2 mom. Turvaamistoimen myöntämistä koskeva oikeudellinen intressi on olemassa silloin, kun turvaamistoimen puuttuminen tekisi mahdottomaksi tai huomattavan vaikeaksi panna täytäntöön asiassa annettava ratkaisu tai muulla tavoin tekisi mahdottomaksi tai huomattavan vaikeaksi saavuttaa menettelyn tavoite.

§2¹ mom. [– –] Turvaamistoimen myöntämistä koskeva oikeudellinen intressi katsotaan osoitetuksi riittävällä varmuudella, kun turvaamistointa hakee kantaja,

joka vaatii kaupallisten toimien liiallisten maksuviivästyksen torjumisesta 8.3.2013 annetussa laissa tarkoitettua kaupallista tointa koskevan saatavan maksamista silloin, kun kyseisen toimen arvo ei ylitä 75 000 Puolan zlotya, vaadittavaa saatavaa ei ole suoritettu ja sen suorittamiselle asetetun määräajan päättymisestä on kulunut vähintään kolme kuukautta.

3 mom. Turvaamistointa valittaessa tuomioistuin ottaa huomioon asianosaisen tai menettelyssä osallisena olevien edut siinä määrin, että oikeutetulle varmistetaan asianmukainen oikeussuoja ja että suoritusvelvollista ei rasiteta enemmän kuin on tarpeen.”

Siviiliprosessilain 731 §

Siviiliprosessilain 755 §

1 mom. Jos turvaamistoimen kohteena on jokin muu kuin rahasaatava, tuomioistuin määrää kulloinkin asianmukaiseksi katsomansa turvaamistoimen, joka voi olla myös rahasaatavan turvaamiseen tarkoitettu toimi. Tuomioistuin voi erityisesti:

- 1) määrätä menettelyn asianosaisen tai menettelyssä osallisina olevien oikeuksista ja velvollisuuksista menettelyn aikana;*
- 2) asettaa menettelyn kohteena olevan omaisuuden tai oikeudet luovutuskieltoon;*
- 3) keskeyttää täytäntöönpanomenettelyn tai muun ratkaisun täytäntöönpanoa koskevan menettelyn; [––]*

Maksukyvyttömyydestä 28.2.2003 annetun lain (ustawa Prawo upadłościowe) 146 §

Pankkien vakuusrahastosta, talletussuojajärjestelmästä ja pakollisista rakenneuudistuksista 10.6.2016 annetun lain (Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji; jäljempänä pankkien vakuusrahastosta annettu laki) 135 § ja erityisesti sen 4 momentti.

4. Rakenneuudistuksen kohteena olevaa toimijaa vastaan ei ole sallittua käynnistää täytäntöönpano- tai turvaamistoimimenettelyä pakollisen rakenneuudistuksen aikana.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 OF teki yhdessä vanhempiensa RI:n ja EI:n kanssa vuonna 2007 vastaajana olevan Getin Noble Bank SA -nimisen pankin kanssa, jonka kotipaikka on Varsova, Sveitsin frangin (CHF) kurssiin indeksoidun kiinnelainasopimuksen määrältään 185 375,71 Puolan zlotya (PLN) (noin 40 000 euroa) 360 kuukaudeksi.

Sopimuksen 9 §:n 2 kohdan mukaan luoton määrä oli muunnettava pankin luovuttaessa luoton määrän Sveitsin frangeiksi pankin vaihtokurssitaulukon ostokurssin mukaan. Sopimuksen 10 §:n 3 kohdan mukaan (Sveitsin frangeissa lasketut) lyhennyserät oli muunnettava Puolan zloteksi lyhennyserän eräpäivän mukaisen pankin vaihtokurssitaulukon myyntikurssin mukaan.

- 2 Luotto oli tarkoitettu kattamaan osa kiinteistön hankintahinnasta ja luoton ottamiseen liittyvät kustannukset. Luottosopimuksen mukaan luoton pääoma muunnettiin Sveitsin frangeiksi pankin määrittelemän ostokurssin mukaan ja Sveitsin frangeissa lasketut lyhennyserät maksettiin myös pankin määrittelemän myyntikurssin mukaan. Kantajille esitettiin tieto koron ja valuuttakurssin muuttamisen vaikutuksesta taulukon muodossa, joka sisältää lyhennyserien määrän vertailun, olettaen, että lainan määrä on 20 prosenttia suurempi ja että kurssi nousee 9,21 prosenttia (mikä vastasi korkeimman ja alhaisimman kurssin eroa viimeksi kuluneen vuoden aikana).
- 3 Pankkien vakuusrahastosta annetun lain perusteella Bankowy Fundusz Gwarancyjny (pankkien vakuusrahasto, Puola) teki 29.9.2022 päätöksen vastaajana olevan pankin pakollisen rakenneuudistuksen käynnistämisestä omaisuudenhoitoyhtiötä käyttäen. Päätöksen perusteella muodostettiin uusi toimija nimeltään VELO Bank SA, jolle siirrettiin lähes kaikki vastaajana olevan Getin Noble Bank SA:n oikeudet ja velvollisuudet lukuun ottamatta kuitenkaan varallisuusosoikeuksia, jotka perustuvat Sveitsin frangin määräisiin tai siihen indeksoituihin luotto- ja lainasopimuksiin liittyviin tosiasiallisiin, oikeudellisiin tai laittomiin toimiin, sekä näistä varallisuusosoikeuksista aiheutuvia saatavia, mukaan lukien saatavia, jotka ovat siviili- tai hallintomenettelyn kohteena, riippumatta siitä, milloin niihin on vedottu. Tämä merkitsee, että pankin omaisuuden muodostavat pääasiassa sellaisiin luottosopimuksiin perustuvat vaatimukset, jotka sisältävät vastaavasti kuin kantajien sopimus kohtuuttomia ehtoja ja jotka myös voidaan ajan mittaan kyseenalaistaa. Kyseinen päätös on toisen tuomioistuimen asiassa C-118/23 esittämän ennakkoratkaisukysymyksen kohde.
- 4 Bankowy Fundusz Gwarancyjny tiedotteista käy ilmi, että vuoden kuluessa jätetään hakemus vastaajana olevan pankin maksukyvyttömyydestä ja likvidaatiosta.

Asianosaisten keskeiset perustelut kansallisessa tuomioistuimessa

- 5 Kantajat (lainanottajat) nostivat kanteen kansallisessa tuomioistuimessa ja vaativat parhaillaan kyseisen sopimuksen toteamista pätemättömäksi ja [vastaajan] velvoittamista maksamaan 48 352,97 PLN ja 27 171,82 CHF (mikä nykyisten kurssien mukaan vastaa noin 95 prosenttia maksetusta pääomasta) lakisääteisine viivästyskorkoineen ja oikeudenkäyntikuluineen. Kantajat totesivat, että luottosopimus sisälsi kohtuuttomia sopimusehtoja, jotka koskivat lainan määrän indeksointia ulkomaanvaluuttaan. Vaadittu määrä on kantajien toteuttamien

maksujen summa, joka on vastaajan sama perusteeton suoritus. Toissijaisesti kantajat vaativat sopimuksen pysyttämistä kohtuuttomien ehtojen poistamisen jälkeen.

- 6 Vastaajana oleva pankki vaatii kanteen hylkäämistä ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Vastaaja esitti aineelliset perusteet sekä kiisti, että sopimusehdot olisivat kohtuuttomia. Vastaaja esitti asiakirjoja, joiden tarkoituksena oli vahvistaa kyseisten ehtojen laillisuus. Vastaaja väitti myös, että sillä on oikeus esittää koko myönnetyn pääoman palauttamista koskevan vaatimus ja oikeus korvaukseen kyseisen pääoman käyttämisestä.
- 7 Rakenneuudistuksen käynnistämisen jälkeen kantajat tekivät turvaamistoimihakemuksen, joka koskee vaatimusta todeta sopimus pätemättömäksi määräämällä menettelyn asianosaisten oikeuksista ja velvollisuuksista menettelyn aikana:
- i. keskeyttämällä luottosopimuksessa määrättyjen kuukausierien maksuvelvoite siinä täsmennetyn summan suuruisena ja siinä täsmennettyjen päivämäärien osalta kanteen nostamisesta menettelyn lopulliseen päättymiseen asti,
 - ii. kieltämällä vastaajaa lähettämästä heille irtisanomisilmoitusta,
 - iii. kieltämällä vastaajaa julkaisemasta Biuro Informacji Gospodarczejissa (taloustietotoimisto, Puola) tietoa siitä, että kantajat ovat jättäneet lyhentämättä asianomaista luottoa turvaamistoimen määräämispäivästä menettelyn päättymiseen asti.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 8 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on jo esittänyt vastaavassa asiassa ennakkoratkaisukysymyksen yleisestä mahdollisuudesta turvata vaatimukset keskeyttämällä luottosopimuksen täyttäminen, ja kysymyksessä esitetyt perustelut pätevät edelleen (C-287/22). Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että erityisesti on sallittua määrätä turvaamistoimi, jolla keskeytetään luoton lyhennyserien maksuvelvoite. Merkittävä ero tämän asian tosiseikoissa perustuu siihen, että vastaajana olevassa pankissa on käynnistetty pakollinen rakenneuudistus, mikä vaikuttaa olennaisesti siihen, voidaanko panna vireille turvaamistoimimenettely ja jatkaa jo käynnistettyä menettelyä.
- 9 Unionin tuomioistuin on useaan kertaan esittänyt yleisiä toteamuksia, jotka koskevat tarvetta taata kansallisille tuomioistuimille mahdollisuus määrätä väliaikaisista toimista sellaisten tuomioistuinratkaisujen täyden tehokkuuden varmistamiseksi, joilla ratkaistaan unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien suoja (ks. tuomio 19.6.1990, Factortame, C-213/89, EU:C:1990:257, 21 kohta; tuomio 11.1.2001, Siples, C-226/99, EU:C:2001:14, 19 kohta ja tuomio 13.3.2007, Unibet, C-432/05, 67 kohta).

- 10 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen lähtökohtana on, että seurauksena sellaisten kohtuuttomien sopimusehtojen sisällyttämisestä sopimukseen, joissa asetetaan kuluttajalle valuuttariski ja viitataan pankin määrittelemiin valuuttakursseihin, on se, ettei sopimusta voida miltään osin pysyttää, mikä vastaa sen pätemättömyyttä (siviililain 385¹ §). Siten jokaisella pätemättömäksi todetun sopimuksen osapuolella on oikeus esittää toiselle osapuolelle täytetyn suorituksen palauttamista koskeva vaatimus (siviililain 410 §), ja näiden vaatimusten täyttäminen voi tapahtua kuittaamalla.
- 11 Siviililain 385¹ §:llä pannaan direktiivi 93/13 täytäntöön Puolan oikeudessa. Kyseistä säännöstä on näin ollen tulkittava tavalla, joka varmistaa kyseisen direktiivin tavoitteiden mahdollisimman tehokkaan saavuttamisen. Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että on lähtökohtaisesti katsottava, ettei kohtuuttomaksi todettu sopimusehto ole koskaan ollut olemassa, minkä vuoksi sillä ei voi olla vaikutuksia kuluttajaan nähden. Näin ollen siitä, että tällainen ehto todetaan kohtuuttomaksi tuomioistuimessa, on lähtökohtaisesti seurattava sen oikeudellisen ja tosiasiallisen tilanteen palauttaminen, jossa kuluttaja olisi, jos tällaista ehtoa ei olisi ollut olemassa. Kansallisen tuomioistuimen velvollisuus sivuuttaa kohtuuton sopimusehto, joka velvoittaa perusteettomiksi osoittautuvien summien maksamiseen, sisältää lähtökohtaisesti sen, että nämä määrät on vastaavasti palautettava (ks. tuomio 21.12.2016, Francisco Gutierrez Naranjo, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 61 ja 62 kohta).
- 12 Jos kohtuuttomien sopimusehtojen poistamiseen liittyy luottosopimuksen pätemättömäksi toteaminen, palauttamista koskeva vaikutus perustuu siihen, että niiden määrien palauttamisen osalta, jotka on maksettu luottosopimuksen perusteella, syntyy saatavia pankkiin nähden. Kuluttajasta tulee siis pankin velkoja, ja hän voi esittää vaatimuksensa täytäntöönpanomenettelyssä (tuomioistuimen tuomion saamisen jälkeen) tai kuittaamalla se pankin maksetun pääoman palauttamista koskevaa vaatimusta vastaan. Pakollisen rakenneuudistuksen julistaminen sulkee pois mahdollisuuden pankkia koskevaan täytäntöönpanoon, joten ainoa tehokas menetelmä palauttamista koskevan vaikutuksen realisoinniseksi on kuittaaminen. Jos kuluttaja on kuitenkin maksanut pankille sen luovuttamaa pääomaa suuremman määrän, hänellä ei ole tällaista mahdollisuutta liikaa maksetun määrän osalta.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan luottosopimuksen pitkä kesto ja tilanteen erityispiirre tällaisen sopimuksen pätemättömäksi toteamisen jälkeen herättävät epäilyksiä direktiivin 93/13 ja direktiivin 2014/59 keskinäisestä suhteesta. Direktiivissä 2014/59 ei säädetä erityisistä oikeuksista kuluttajille, joten olisi katsottava, että pakollisessa rakenneuudistuksessa voidaan rajoittaa kuluttajien oikeuksia pankin velkojina. Direktiivin 2014/59 periaatteena on, että velkojat eivät saa jäädä tavanomaiseen maksukyvyttömyysmenettelyyn nähden huonompaan asemaan, ja samaan luokkaan kuuluvien velkojien yhdenvertainen kohtelu. Siksi myös se, että kuluttajalta evätään tehokas mahdollisuus vaatia täytettyjen suoritusten palauttamista luovutettua pääoman määrää suurempana –

vaikkakin se on kuluttajan kannalta epäedullista –, vaikuttaa vastaavan direktiivin 2014/59 tavoitteita, sillä tältä osin kuluttajia kohdellaan tasapuolisesti muiden velkojien kanssa.

- 14 Pankin velvoitteiden määrää muita velkojia kohtaan rajoittaa kuitenkin pakollisen rakenneuudistuksen julistamispäivä. Kyseisen päivän jälkeen saatavien määrä pankkiin nähden (esim. mitätöityihin joukkovelkakirjoihin perustuvat saatavat) ei kasva, joten rakenneuudistuksen kielteiset vaikutukset (tappiot), jotka liittyvät vähäisempään mahdollisuuteen täyttää tai jopa mitätöidä velvoite, eivät enää kasva. Sen sijaan kuluttaja, joka rakenneuudistuksen julistamisen jälkeen täyttää kohtuuttomia ehtoja sisältävän sopimuksen perusteella suorituksen pankille, lisää tappionsa määrää, sillä hän ei voi enää saada takaisin täytettyjä suorituksia. Kuittausmahdollisuus on rajoitettu pankin saatavien määrään, ja odotetussa maksukyvyttömyysmenettelyssä sitä rajoitetaan muodollisin lisävaatimuksin. Kuluttaja on siten heikommassa asemassa kuin muut velkojat.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että kyseisten direktiivin 93/13 ja direktiivin 2014/59 säännösten tulkinta, joka estäisi luottosopimuksen täyttämisen keskeyttämisen kuluttajan osalta tuomioistuimen asianmukaisella päätöksellä, on ristiriidassa tehokkuusperiaatteen kanssa. Kuluttajalta evättäisiin tällöin mahdollisuus vapautua kohtuuttomia ehtoja sisältävästä sopimuksesta, mutta lisäksi hän olisi velvollinen täyttämään sellaisen sopimuksen ilman mahdollisuutta palauttamista koskevaan vaikutukseen myöhemmin. Tällöin ei voida puhua direktiivin 93/13 varoittavasta vaikutuksesta, koska kohtuuttomia ehtoja sisältäviä sopimuksia täytetään edelleen ja ne tuottavat elinkeinonharjoittajalle odotettua tuottoa. Tällaisessa tilanteessa se, että unionin oikeuden säännösten perusteella toimiva viranomainen julistaa rakenneuudistuksen, aiheuttaa sen, että kuluttajat luopuvat vaatimasta heille kuuluvia oikeuksia, jotka on erityisesti suojattu muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 38 artiklan perusteella.
- 16 Tuomioistuimet tulkitsevat kuitenkin asiaa koskevia kansallisen oikeuden säännöksiä siten, että suljetaan pois mahdollisuus panna vireille turvaamistoimimenettely pakollisen rakenneuudistuksen kohteena olevaa pankkia vastaan. Tällainen tulkinta jättää täysin huomiotta direktiivin 93/13 säännökset, ja sillä evätään kuluttajalta hänen direktiivin mukaiset oikeutensa. Tuomioistuimet kieltäytyvät näin ollen määräämästä kuluttajille turvaamistointa.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mielestä mainituilla kansallisen oikeuden säännöksillä pannaan virheellisesti täytäntöön direktiivin 2014/59/EU 70 artiklan 1 ja 4 kohta siksi, että kyseisessä säännöksessä asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus varmistaa, että kriisinratkaisuviranomaisilla (käsiteltävässä asiassa Bankowy Fundusz Gwarancyjny) on ainoastaan valtuudet rajoittaa kriisinratkaisun kohteena olevan laitoksen vakuudellisia velkojia panemasta täytäntöön kyseisen kriisinratkaisun kohteena olevan laitoksen varoihin liittyviä vakuusoikeuksia rajoittamisilmoituksen julkaisemisesta alkaen kriisinratkaisun kohteena olevan laitoksen kriisinratkaisuviranomaisen jäsenvaltiossa.

- 18 Mainitut pankkien vakuusrahastosta annetun lain 135 §:n 1 ja 4 momentti sen sijaan jättävät täysin huomiotta direktiivin 2014/59 70 artiklan 1 ja 4 kohdassa vahvistetut edellytykset. Tosiasiassa oli siis kyse direktiivin 2014/59 laajasta täytäntöönpanosta kansallisessa oikeusjärjestyksessä, minkä tuloksena on keskitetysti kielletty kaikki turvaamistoimimenettelyt rakenneuudistuksen kohteena olevaa toimijaa kohtaan, mikä loukkaa myös direktiiviin 93/13 perustuvia kuluttajien oikeuksia.
- 19 Ellei unionin tuomioistuimen tulevasta tuomiosta asiassa C-287/22 muuta johdu, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että myös maksukyvyttömyysmenettelyssä on sallittua määrätä turvaamistoimi, jolla keskeytetään velvoite maksaa pääasiassa käsiteltäviä sopimukseen perustuvia luoton lyhennyseriä. Turvaamistoimi koskee muuta kuin rahamääräistä vaatimusta todeta sopimus pätemättömäksi, eikä tällaisella vaatimuksella ole välittömiä varallisuus oikeudellisia vaikutuksia maksukyvyttömään nähden. Tällainen turvaamistoimi ei ole maksukyvyttömyydestä annetun lain 146 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksukyvyttömän omaisuuteen kohdistuva turvaamistoimi. Varallisuus oikeudelliset seuraukset maksukyvyttömälle johtuvat puolestaan rahasaatavista, joissa on kyse perusteettoman suorituksen palauttamisesta palauttamista koskevana vaikutuksena, joka perustuu direktiivin 93/13 ja täytäntöön panevien säännösten kuten siviililain 385¹ §:n 1 momentin soveltamisesta. Siksi tämän toisen vaatimuksen turvaaminen ei ole sallittua.
- 20 Koska pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen vaatimuksen turvaaminen olisi sallittua maksukyvyttömyysmenettelyssä, niin sellainen pankkien vakuusrahastosta annetun lain 135 §:n 1 ja 4 momentin tulkinta, jolla evättäisiin sellaisen vaatimuksen turvaamistoimen määrääminen, huonontaisi velkojan, joka on kuluttaja, tilannetta maksukyvyttömyysmenettelyyn nähden. Tällaisen tulkinnan omaksuminen olisi siten ristiriidassa direktiivin 2014/59 34 artiklan 1 kohdan g alakohdan kanssa.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mielestä direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta tehokkuusperiaatteen valossa edellyttävät jopa silloin, kun julistetaan pakollinen rakenneuudistus, että jos kuluttaja panee elinkeinonharjoittajaa (pankkia) vastaan vireille menettelyn, jonka tarkoituksena on luottosopimukseen sisällytettyjen ehtojen kohtuuttomuuden toteaminen ja siten myös sopimuksen pätemättömyyden toteaminen ja kuluttajan pätemättömän sopimuksen perusteella maksamien määrien palauttamisen vaatiminen (palautus), kansallisella tuomioistuimella on mahdollisuus keskeyttää tällaisen luottosopimuksen täyttäminen. Tällainen turvaamistoimi ei ole suosimista muihin velkojiin nähden, sillä se ei koske vaatimuksia palauttaa pankille jo täytetyt suoritukset.
- 22 On kuitenkin otettava huomioon, että vastaajana olevalla pankilla on oikeus esittää vaatimus myönnetyn pääoman palauttamisesta, sillä se on omaisuuden keskeinen osa silloin, kun julistetaan pakollinen rakenneuudistus. Vaikuttaa siltä, että suoritusten täyttämisen keskeyttäminen ennen kuin on saavutettu pankin

vaatimuksen määrä on ristiriidassa tämän rakenneuudistuksen tavoitteen kanssa, sillä se rajoittaa tai hidastaa niiden varojen takaisinperintäprosessia, joilla suoritetaan muiden velkojien saatavia. Ei ole myöskään vielä poissuljettua, että myönnetyn pääoman palauttamista koskevan vaatimuksen lisäksi pankilla on oikeus vielä muihin asioissa C-520/21 ja C-756/22 esitetyissä ennakkoratkaisukysymyksissä tarkoitettuihin vaatimuksiin.

- 23 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin ehdottaa, että ennakkoratkaisukysymykseen vastataan siten, että siinä mainittuja säännöksiä on tehokkuus- ja suhteellisuusperiaatteen valossa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansallisille säännöksille ja kansalliselle oikeuskäytännölle, jotka estävät pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen luottosopimuksen täyttämistä koskevan turvaamistoimihakemuksen hyväksymisen, vaikka pankki on pakollisen rakenneuudistuksen kohteena, jos kuluttaja on jo täyttänyt pankille maksettavat suoritukset, minkä määrittäminen kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle.

TYÖASIAKIRJA